

УДК:336

РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В. В. Малишко

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»

e-mail: malyshkovitalina@gmail.com

Українська освіта ХХІ століття повинна бути орієнтована на особистість, бути демократичною, конкурентоспроможною в світовому просторі, здійснюватися на протязі всього життя, відповідати потребам особистості і суспільства, які постійно змінюються.

Сьогодні глобалізація всебічно впливає на життєдіяльність людини. Не є виключенням й сфера вищої освіти, яка, з одного боку, має адаптуватися до сучасних реалій глобального світу, а з іншого – чинити власний вплив на суспільний розвиток.

Хомишин І.Ю. вказує на цікавий взаємозв'язок між глобалізацією та сферою освіти. Так, глобалізацію можливо визначити в якості чинника, що активізує процеси реформування в цій сфері. Водночас науковий прогрес як запорука глобалізації залежить від розвитку освітньої сфери. Таким чином, доречно говорити про їх обопільний вплив.

Вплив глобалізації на розвиток вищої освіти відбувається в наступних аспектах: економічний, політичний, культурний, технологічний, соціальний, педагогічний, психологічний. Виходячи з цього, значимість глобалізаційних процесів як чиннику розвитку вищої освіти в сучасних умовах є беззаперечною [1, с. 44].

Важливим сьогодні в умовах глобалізації є не тільки вміння оперувати власними знаннями, але і бути готовим змінюватися та адаптуватися до нових потреб ринку праці, оперувати та управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення і навчатися на протязі всього життя [2, с. 9].

Розглядаючи стратегію розвитку України в умовах глобалізації, можна твердити, що поряд з можливим ризиком, ці процеси дають реальний шанс нашій країні посісти гідне місце на новому етапі цивілізації, спираючись на науку, освіту та інноваційні технології.

До важливих векторів глобалізації належить освіта, яка не тільки не залишається осторонь процесів глобалізації, а й активно залучається до них. Прискорення процесів глобалізації в економіці та політиці висувають нові вимоги до структури та якості освіти.

Україна, яка прагне інтегруватися у світовий та європейський простір, не може стояти осторонь глобалізаційних процесів, що відбуваються сьогодні й торкаються майже всіх країн світу.

Основні тенденції та стратегії розвитку освіти в найближчий час викладені в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Стратегічними напрямками державної політики у сфері освіти повинні стати: оновлені згідно з вимогами часу нормативної бази системи освіти; модернізація структури, змісту та організації освіти на засадах компетентнісного підходу; створення та забезпечення можливостей для реалізації різноманітних освітніх

моделей; створення навчальних закладів різних форм власності; забезпечення доступності та безперервності освіти протягом усього життя; побудова ефективної системи національного виховання, розвитку і соціалізації дітей та молоді; формування безпечного освітнього середовища, екологізації освіти; розвиток наукової та інноваційної діяльності в освіті; інформатизація освіти, вдосконалення бібліотечного та інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки; забезпечення проведення національного моніторингу системи освіти; підвищення соціального статусу педагогічних та наукових працівників; створення сучасної матеріально-технічної бази системи освіти; перебудова навчально-виховного процесу на засадах розвивальної педагогіки, спрямованої на раннє виявлення та найбільш повне розкриття потенціалу (здібностей) у дітей, з урахуванням їх вікових та психологічних особливостей; забезпечення розвитку та функціонування української мови як державної, задоволення мовно-освітніх потреб національних меншин, створення умов для вивчення іноземних мов [3, с. 185].

У сучасних умовах головним завданням розвитку та вдосконалення вищої школи є подальше підвищення якості підготовки спеціалістів. Тому підготовка висококваліфікованих спеціалістів є не тільки умовою, а й активним чинником прогресивних змін елементів продуктивних сил і прискорення науково-технічного прогресу та розвитку виробництва країни.

Першочерговими завданнями державної політики розвитку освіти в Україні на нинішньому етапі повинні бути:

- зміни змісту освіти, піднесення рівня її ефективності;
- впровадження безперервної освіти з метою її академічної та професійної мобільності;
- подальші демократичні перетворення у галузі освіти;
- створення умов для розвитку закладів освіти, заснованих на різних формах власності;
- підвищення правової та економічної культури суспільства;
- задоволення освітніх потреб різних професійних груп і соціальних верств населення [4, с. 29].

На розвиток системи вищої освіти впливають також такі фактори, які можна вважати глобальними:

- глобалізація соціально-економічних процесів і пов'язана з нею інтернаціоналізація ринку освітніх послуг;
- розвиток інноваційних освітніх технологій;
- лібералізація адміністративного управління освітою з боку держави;
- дефіцит державних ресурсів, необхідних для підтримки й розвитку системи вищої освіти.

Виділені тенденції світового розвитку визначають взаємопов'язані тенденції у сфері вищої освіти: підвищення освітнього рівня населення; інтернаціоналізацію вищої освіти; активний розвиток самоуправління ЗВО – їх автономію.

Ці тенденції, у свою чергу, задають основні вектори державної політики у

сфері вищої освіти: підвищення доступності освіти; забезпечення якості освіти; підвищення фінансової ефективності в секторі вищої освіти [5, с. 204].

Отже, негаразди в системі вищої освіти все ще глибокі. Розробка, всебічне обговорення і ухвала Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті – перший крок на шляху приведення нашої системи освіти у відповідність до викликів глобалізації.

Другим кроком має стати поетапна імплементація доктрини, третім – визнання європейською і світовою спільнотою вітчизняної освіти як самодостатньої і конкурентоспроможної.

Якщо ми хочемо жити на рівні розвинених країн світу, маємо вкладати кошти в освіту, насамперед університетську.

Список використаних джерел:

1. Ключ А. І., Моня Д. Д. Вища освіта в умовах глобалізації. Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. 24-25 листопада 2017 р., м. Дніпро. Частина I. / Наук. ред. О.Ю. Висоцький. Дніпро : СПД «Охотнік», 2017. 374 с. С. 44–46.

2. Пожуєв В. І. Глобалізація сфери вищої освіти. Гуманітарний вісник ЗДІА. Випуск 25. 2006. С. 4–13.

3. Войналович О. О. Глобалізація і розвиток сучасної освіти в Україні. Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : збірник наукових праць звітно-наукової конференції викладачів університету за 2013 рік, 4-6 лютого 2014 року / укл. Г. І. Волинка, О. В. Уваркіна, О. П. Ємельянова. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. С. 184–186.

4. Корольова Т. С. Інтеграція вищої освіти України до європейського освітнянського простору в умовах глобалізації. Національна економіка у сучасній глобальній економічній системі : механізми функціонування, динаміка, економічна безпека : Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 23-24 квітня 2010 р.). Полтава : ПУСКУ, 2010. С. 28–34.

5. Головань М. С. Аналіз тенденцій розвитку вищої освіти в умовах глобалізації, інтеграції та інформатизації суспільства. Проблеми сучасної педагогічної освіти. Збірник статей : Ялта : РВВ КГУ, 2011. Вип. 31. Ч.1. С. 203–211.